

The Role of Educational Policies Affecting Teachers' Assumptions for Professional Function of Teaching

Esen ALTUNAY, Ege University, ORCID ID: 0000-0001-8200-8871

Esra BAŞAK, Ministry of Education, ORCID ID: 0000-0002-0281-0432

Abstract

The purpose of the current research is to examine the role of education policies affecting the assumptions of teachers' opinions about professional function. As a method of research, phenomenology, one of the qualitative research methods, was used. The study group consists of 25 teachers who work in primary and secondary schools in public schools. To identify the research sample, purposive sampling method was used. The data of the research were analysed through content analysis. According to the findings of the study, the theme of "the value of the profession" is the most used within the themes which related to the reasons for teacher's assumptions of the professional functions of teaching. The theme of "human resources policies" is the most stated opinion about the education policies. "Negative role of policies" is emphasized on the assumptions of the professional function of teaching. From the perspective of education policies, the theme of "professional-oriented regulations" is the featured one in the recommendations which contribute to assumptions about the professional functions of teaching.

Keywords: Professional function, professional identity, beliefs, assumptions, educational policy,

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 23, No 2, 2022
pp. 827-850
DOI:10.17679/inuefd.1022623

Article Type
Research Article

Received
12.11.2021

Accepted
10.08.2022

Suggested Citation

Altunay, E. & Başak, E. (2022). The role of educational policies affecting teachers' assumptions for professional function of teaching, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(2), 827-850. DOI: 10.17679/inuefd.1022623

A part of this research was presented as an oral presentation at the 15th Congress International on Educational Administration in 2021.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Although the education system and the school process have an important social function, it comes across many criticisms. One of the criticisms leads that some prejudices for the teaching profession came across and it influences assumptions about the status and function of teaching profession. Because there are negative assumptions about teaching in society, teachers consider themselves dysfunctional and the teaching profession is no longer attractive to them. One of the reasons for the negative assumptions about the function of the teaching profession is education policies. Teachers influence education policies and are significantly influenced by policies. Teachers are affected positive or negative in every change in education policies. In addition, they may often have to be follower of these policies in the face of changes in education policies. In this way, while teachers cope with negativity about their profession, their assumptions of their professional functions are negatively affected, working satisfaction is decreasing and problems about beliefs of professional identity is seen.

Purpose

It is aimed to develop solutions by figuring out the opinions of the teachers, as examining the role of education policies affecting the assumptions of teaching for the professional function in this research.

Method

For the design of the research study, phenomenology, which is one of the qualitative research methods, was used. The reason for selecting phenomenology design is that it can reflect its exact meaning of phenomenon outward while teachers have “the role of education policies affecting assumptions about professional functionality” phenomenology. To identify the research sample, purposive sampling method was used. The study group consists of 25 teachers who works in public schools in Izmir and Bursa. Participants work in primary and secondary schools. The data of the research were collected by semi-structured interview form. In the first part of the form, there are some questions addressed to participants to obtain personal information; and there are questions addressing participants' opinions and suggestions in the second part of the form. Each one of the semi-structured conversations was conducted as an online meeting, and they lasted 40 minutes. Interviews were recorded by getting permission from participants. Voice recordings were turned into text, and the analysis continued with those texts. The data of the research were analyzed through content analysis. In this research, the reasons for teachers' assumptions of the professional functions of teaching is analyzed and solution suggestions were developed based on their opinions.

Findings

The teachers' views for the role of education policies affecting presupposition about the professional function of teaching have been examined around four sub-problems. In the first sub-problem in the study, their assumption of reasons was examined with the functionality of teachers' profession. When the results of the research are examined, the assumptions of teachers are grouped under the theme of “the value of profession”, and according to opinions, the status of teaching profession in society is low. In the second sub-problem in research, teacher's views are examined on educational policies. When the results

of the research are examined, it is seen that the topics of human resources policies are emphasized. The theme of “human resources policies” includes the policies training teachers, professional development, their assignment, employment, teacher’s employee personal rights, professional organization, and professionalization criteria for teaching. The third sub-problem of research is the role of educational policies in assumptions for the professional function of teaching. According to the findings of the research, teachers have “negative role in educational policies” in their presuppositions, and it is emphasized that they feel themselves worthless across educational policies. The fourth sub-problem is the recommendations that contribute to their assumptions about function of teaching in terms of educational policies. When the results of the research are examined, the recommendations are mostly emphasized as a “professional-oriented regulations”. The theme of “professional-oriented regulations” includes teacher training, the maintenance of professional development, implementation of professional principles, the training of school administrator, legislating professional law and teacher evaluation.

Discussion & Conclusion

Educational policy affecting the assumptions negatively may cause teachers to feel themselves inadequate in terms of socially, academically, and psychologically. Since the “value of the profession” is the most emphasized one for the professional functions of teaching, sociological studies in cooperation with the Ministry of National Education and universities can be useful to increase the value of profession and its statues among qualified professions. In the theme of “human resources policies” while educational policies are assessed, problems faced by teachers and the previous scientific studies should be considered and should be drawn detailed conclusion from the previously tried applications which is for human resources policy. Because “the negative role of educational policies” is emphasized on assumptions in relation to the function of professional teaching, the reasons for teachers’ assumptions about the profession within the context of policies can be examined detailly. Finally, studies which improve the teaching profession economically and socially should be included in the “professional oriented arrangement” and professional oriented educational policies can be organized that it can provide realistic solutions and services to the structure of the teaching profession.

Öğretmenliğin Mesleki İşlevine Yönelik Öğretmenlerin Varsayımları Etkileyen Eğitim Politikalarının Rolü

Esen ALTUNAY, Ege Üniversitesi, ORCID 0000-0001-8200-8871
Esra BAŞAK, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID 0000-0002-0281-0432

Öz

Araştırmanın amacı, eğitim politikalarının öğretmenlerin mesleki işlevine yönelik varsayımları üzerindeki rolünün incelenmesi ve öğretmenlerin görüşleri belirlenerek çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırma deseni olarak nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırma grubunu ilkökul ve ortaokul kademelerinde görevli olan 25 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik öğretmenlerin varsayımlarının nedenlerine ilişkin temalardan en çok “mesleğin değeri” teması öne çıkmıştır. Eğitim politikalarına ilişkin görüşlerine yönelik en çok “insan kaynağına yönelik politikalar” teması belirtilmiştir. Öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik varsayımları üzerinde “eğitim politikalarının olumsuz rolü” vurgulanmaktadır. Eğitim politikaları açısından öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlara katkı sağlayacak önerilerde en çok “meslek odaklı düzenlemeler” teması ön plana çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: mesleki işlevsellik, mesleki kimlik, inançlar, varsayımlar, eğitim politikaları

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 23, Sayı 2, 2022
ss. 827-850
DOI:10.17679/inuefd.1022623

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
12.11.2021

Kabul Tarihi
10.08.2022

Önerilen Atıf

Altunay, E. & Başak, E. (2022). Öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik öğretmenlerin varsayımları varsayımları etkileyen eğitim politikalarının rolü, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 827-850. DOI: 10.17679/inuefd.1022623

Bu çalışmanın bir kısmı 15. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi'nde (2021) özet sözlü sunum olarak sunulmuştur.

Öğretmenliğin Mesleki İşlevine Yönelik Öğretmenlerin Varsayımları Etkileyen Eğitim Politikalarının Rolü

Uzmanlık bilgi ve becerisini gerektiren, üzerinde herkesin hassasiyetle durduğu ve toplumsal yaşam açısından önemi nedeniyle eğitim, küresel bir konudur. Eğitim toplumsal bir ihtiyaçtan doğmakta, geleneksel anlamda ekonomik, sosyal, politik ve kültürel amaçları ve değerleri en mükemmel şekilde gerçekleştirmek üzere yapılandırılmaktadır (Hoşgörür ve Taştan, 2017). Eğitim sistemi bu rolünü yerine getirirken, artık tüm toplumsal kurumlar gibi okul dışından daha şeffaf bir şekilde gözlenmektedir. Eğitim sistemi ve okul sürecinin de gözlenmesi bir taraftan beklentileri arttırırken bir taraftan da bazı eleştirileri de beraberinde getirmektedir. Eğitim sürecine yönelik getirilen bu eleştiriler, görevini yerine getiren meslek üyelerine ilişkin ön yargıların öne çıkmasına, öğretmenlik mesleğinin statüsü ve öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik mesleğin amaç, önem ve değerine ilişkin varsayımların etkilenmesine neden olmaktadır. Bu yüzden eğitim sürecinin en önemli ögesi olan öğretmenlerin sorunlarına çözümler bulunması ve onların mesleklerine ilişkin algılarını, tutumlarını, duygularını, düşüncelerini ve inançlarını olumsuz etkileyen faktörlerin iyileştirilmesi önem taşımaktadır (Uğurlu ve Polat, 2011). Buna paralel olarak toplumsal açıdan bakıldığında, Bozbayındır (2019) öğretmene atfedilen değer gittikçe azaldığını vurgulanmaktadır. Toplumdaki öğretmenliğe karşı olumsuz varsayımlardan dolayı öğretmenler de hem kendilerini işlevsiz olarak görmekte hem de öğretmenlik mesleği onlara artık cazip gelmemeye başlamakta ve meslekten ayrılmalara neden olmaktadır (Akyüz, 2018; Keçeci, 2021). Salifu'ya (2014) göre öğretmenlik mesleğinin işlevselliğine ilişkin bu tür sorunların veya görüşlerin yoğunlaşması eğitim sisteminin sürecini olumsuz etkilemektedir.

Öğretmenlik mesleği, tüm toplumlarda sosyal, ekonomik, kültürel ve politik yönden değerlendirildiğinde çok önemli işlevleri ve sorumlukları olan bir meslektir (Bozbayındır, 2019; Nakip, 2015). Türk Dil Kurumuna göre (2019) Türkçe sözlükte işlev "*bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev ve fonksiyon*" olarak açıklanmıştır. İlhan (2004) ise, mesleki işlevi "*insan ve toplum yararına çalışmak*" olarak ifade etmektedir. Öğretmenlik mesleğinin işlevi mesleğin önemi, öğretmenlerin görevleri ve toplum içerisindeki konumu vb. farklı açılardan tanımlanabilmektedir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda öğretmenlik, "*... devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği*" olarak açıklanmaktadır. Öğretmenlik mesleği toplumun gereksinimleri doğrultusunda bireylerin yetiştirilmesi, geliştirilmesi, değerlerine bağlı nitelikli bir insan olarak topluma kazandırılmasına yönelik toplumsal yararları ile toplumsal kalkınmada belirleyici ve öncü bir rol üstlenmektedir. Ulutaş' a (2017) göre, öğretmenlik mesleğinin işlevi, mesleğin toplumda statüsünün oluşmasında belirleyicidir. Öğretmenlik mesleğinin işlevselliği, hem topluma sağladığı yarar olarak açıklanırken hem de eğitimin, toplumun hangi ihtiyaçlarına karşılık geldiği bağlamında ele alınmaktadır. Mesleki işlevselliğe ilişkin varsayımlar, mesleğin amaç, önem ve değerine ilişkin ön kabullerdir ve duygusal tepkileri ortaya çıkarır (Durna, 2006). Ön kabuller, o topluluğun üyelerine olgulara ve olaylara bir bakış tarzı kazandırır, aynı zamanda da olgu ve olayları anlamının, yorumlamanın ve bilmenin dayanağı olarak işlev görür (Aysevener, 2012). Buna göre, her meslekte olduğu gibi öğretmenlikte de mesleğin işlevinin tam olarak gerçekleşmesi, nitelikli meslek üyeleri olan öğretmenlerle mümkündür. Nitelikli öğretmenler alan bilgisi, genel kültür ve mesleki becerileri bakımından daha öne çıkmaktadır (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Taşkaya (2012) da nitelikli öğretmende bulunması gereken özellikleri,

öğretmenin alan bilgisinin yeterli olması, öğrencilerine eşit davranması, hoşgörülü, sabırlı, sevinçli ve güler yüzlü olması olarak sıralamaktadır. Özkan' a (2005) göre, üretken olarak bilinen öğretmenler “gerekli bilginin kazanılmasını kolaylaştırma” görevlerini yerine getirebilmek için yeniliklere, gelişmelere açık olması, çağını yakalaması gerekmekte ve kendini sürekli olarak geliştirerek kendi işlevlerini yerine getirmektedir. Ancak, öğretmenlerin mesleğin bu önemli özelliklerini göstermesi için okul ortamında desteklenmeleri gerekmektedir. Buna rağmen öğretmenler okul ortamında ve toplumda her zaman bu anlamda bu desteği bulamamaktadır. Birçok etken, onları olumsuz etkilemekte aynı zamanda mesleğin işlevselliğine ilişkin varsayımları değişmektedir. Tekişik (1986) da öğretmenlik mesleğinin içinde bulunduğu bu sorunların arasına bir de politik etkileri ilave etmektedir.

Eğitim politikası, geçmişin izlerini taşıyan, bugünün gereksinimlerine yanıt veren, geleceğe yönelik algılamaları bünyesinde barındıran ulusal bir projedir (Ereş, 2020). Eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesi için politikalara ihtiyaç duyulmaktadır. Politikalar alınacak kararlara ve eylemlere yön vermek amacıyla konulmuş olup sorunlara çözüm yolları öneren ilkelerdir (Cemaloğlu, 2019). Altunay ve Ağaçdiken (2016) eğitim politikalarında yaşanan her değişiklikte öğretmenlerin olumlu ya da olumsuz etkilendiklerini ayrıca eğitim politikalarında yaşanan değişiklikler karşısında çoğunlukla bu politikaların izleyeni olmak zorunda kaldıklarını ifade etmektedir. Ancak, eğitimin kalitesi büyük ölçüde, öğretmenlerin öğretim gücünün kalitesine bağlı olup eğitim politikalarının öğretmenleri işe alma, yerleştirme, ücretlendirme, öğretmenlerin çalışma koşulları ve kariyer gelişimi gibi konuları, öğretmenlere olumlu veya olumsuz yansımaktadır (Yılmaz ve Sarpkaya, 2016). Esen, Temel ve Demir'e (2017) göre, öğretmenlerin mesleki sorun alanları; mesleki saygınlığın azalması, MEB politikaları ile ilgili sorunlar, özlük hakları ve ekonomik sorunlar, okuldaki yönetimden kaynaklı sorunlar, öğretmen yetiştirme problemleri ve öğretmen niteliği, iş yükü fazlalığı, sendikal faaliyetlerle ilgili sorunlardır. Aslında öğretmenler, eğitim politika ve teorisini uygulamaya koymakta, uygulama sonuçları ile eğitim ve yönetim teorilerini de etkilemektedirler (Küçükahmet, 1976). Nitekim Alkan (1998) da öğretmenlik mesleğinin eğitimin yanı sıra kültürel, ekonomik, bilimsel boyutları olan öğretmenlik becerileri, uzmanlık bilgisini ve mesleki formasyonu gerektiren profesyonel bir alan olarak belirtmektedir. Öğretmenler tarafından alan yeterliklerinin kazanılması da devletin eğitim politikalarına göre değişmekte, yetiştirilen her öğretmen uygulamayı biçimlendirmekte eğitim politikalarının ürünlerini etkilemekte ve bu eğitim politikalarından etkilenmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından bir politika belgesi olarak yayınlanan 2017-2023 Öğretmen Strateji belgesinde topluma faydalı, değişimlere uyum sağlayan bireyler yetiştirilmesi amacıyla öğretmenlere büyük rol düşmekte olduğu açıklanmış ve öğretmenlerin kişisel, mesleki gelişimlerini sürekli kılmak ve toplumdaki öğretmenlik mesleğindeki olumsuz algıyı iyileştirmenin amaçlandığı ifade edilmiştir (MEB, 2017). Öte yandan eğitim politikalarının çok hızlı değişmesi, politikalar belirlenirken meslek üyelerinin görüşlerinin alınmaması, özlük hakları, öğretmenlerden görüş alınmaması, öğretmen istihdamında eğitim fakültesi mezunu olmayanlara öğretmen olma hakkının tanınması, öğretmen haklarının korunmaması ve meslek kanununun kapsamlı ve gereksinimler açısından yeterli olmaması gibi durumlar mesleklerine ilişkin olumsuz görüşlere sahip olmalarını getirebilmektedir. Adjei ve Amofa'nin (2014) araştırmasında olumsuz koşullarda öğretmenlerin, kendilerine daha iyi ücret ve prestij vaat ettiğini düşündükleri başka yerlerde iş aramak için işten ayrıldığını göstermektedir. Salifu'ya (2014) göre ise mesleki sorunlar yaşayan öğretmenlerin büyük bir kesiminin de mesleği

bırakmadıkları halde öğretime bağlılık düzeyleri düşmekte, dolayısıyla bu sorunlar öğrencilerin performans ölçütlerini etkilemektedir. Benzer doğrultudaki Demirtaş'ın (2010) bulgularına göre, mesleğine bağlılığı yüksek olan öğretmenler işlerine ve öğrencilerine daha fazla bağlanarak öğrencilerin akademik başarılarını yükseltmekte, mesleğine bağlılığı düşük olanlar ise öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkilemektedir. Alanyazın doğrultusunda öğretmenler mesleklerine ilişkin yaşadıkları olumsuzluklarla baş etmeye çalışırken, öğretmenlerin mesleki işlevlerine ilişkin varsayımlarının olumsuz etkilendiği, iş doyumlarının azaldığı ve mesleki kimlik algıları ile ilgili sorunlar olduğu görülmektedir. İleri aşamalarında tükenmişlik, yabancılaşma ve işten ayrılmalara neden olabilmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin mesleki işlevine ilişkin olumlu varsayımlar geliştirmesi için okulda eğitim politikalarını doğrudan uygulamakla görevli olan okul yönetimi ve eğitim politikacılarına da önemli görevler düşmektedir.

Okullarda eğitim süreci birincil olarak öğretmenlere bağlı olup eğitim politikaları iyileştirildiğinde ve okul yönetimi öğretmenleri desteklediklerinde, öğretmenlerin mesleki işlevlerine yönelik görüşlerinin daha olumlu olması sağlanabilmektedir (Bozbayındır, 2019). Çünkü okul yönetiminin okulda yaratmaya çalıştığı kültür ve iklim çok önemlidir. Hatipoğlu'na (2015) göre öğretmenlerin, yönetim tarafından desteklenme algıları ile mesleki özdeşleşme seviyesi arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır. Bu anlamda özelde okul yönetiminin genelde MEB'in eğilimlerinin öğretmenlerin mesleğe bakış açısını olumlu etkisi olduğu söylenebilir. Bu nedenle mesleki işlevlerin ve onların sonuçları arasındaki ilişkinin okul yönetimi tarafından net bir şekilde ortaya konmasına gereksinim duyulmaktadır. Eğitim yönetiminin görev alanı açısından bakıldığında, okul örgütü çevresindeki her türlü değişimden etkilenmektedir. Özellikle MEB'in eğitim politikaları açık sosyal sistem teorisine göre okulu etkileyen faktörlerden biridir. Bu yüzden eğitim sürecini birebir yürüten öğretmenler okulun üst sistemleri tarafından belirlenen eğitim politikalarının her türlü etkisine açıktır. MEB üst yöneticilerinin politik eğilimlerle öğretmenlere yazılı ve görsel basında eleştiriler yöneltmesi yapıcı etki doğurmamakta, öğretmenlerde düşük moral ve benlik algısının yanı sıra çeşitli olumsuz algı ve beklentiler oluşturmaktadır. Kendilerini değersiz hisseden öğretmenler oluşmaktadır (Gökçe, 2016). Öğretmenler üzerindeki eğitim politikalarının olumsuz etkilerinin azaltılması açısından kuramsal dayanakların değerlendirilmesi gerekmektedir. Balyer ve Kural (2018) öğretmenlerin değişen eğitim politikalarına uyumunu artırma yolunda en önemli etkenin onların karara katılımlarını sağlamak olduğunu belirtmektedir. Öte yandan Friedman (1999) okul yönetiminde, politika oluşturmada, yeni bakış açıları geliştirmede öğretmenlerin söz sahibi olabilmesi; Pearson ve Moomaw (2005) öğretmenlerin eğitim öğretim ve kendilerini ilgilendiren durumlarda söz sahibi olması açısından öğretmen özerkliğinin altını çizmektedirler. Zincirkıran ve Keser (2018) örgüt içerisinde çalışanlar arasında yaşanan ayrımcılıkların yanı sıra yönetimlerin örgütte ayrımcılıktan uzak politikalar izlemesi (kadrolu-ücretli öğretmen), liyakati dikkate almaları (mülakat sınavları), şeffaf davranmaları ve aldıkları kararların gerekçelerini açıklayabilmelerinin *örgütsel adaleti* sağlama konusunda önemli olduğunu açıklamıştır. Örgütsel adalet kuramına göre, adalet algısı ait olma ihtiyacını, anlamlandırma ihtiyacını, öz saygı ihtiyacını ve kontrol ihtiyacını karşılamaktadır (Cropanzano, Byrne, Bobocel ve Rupp, 2001). Eleştirel eğitim yönetimi teorisine göre eğitim politikalarındaki söylemler ve gücün kullanımı bireylerde baskılar yaratmaktadır (Capper, 1993; Güngör, 2016). Bu nedenle okul yönetiminin görevi öğretmenlerin özgürce kendisini ifade etmesini sağlamak, okulun rolüne ve

öğretmenin mesleki işlevine katkı sağlamaktır. Aydın'a (2018) göre, okul içerisinde öğretmenlerin kendini ifade etmesi ve karara katılması örgütsel ve kurumsal amaç ve programlarla özdeşleşmesine yardımcı olmaktadır. French ve Coach (1948) tarafından yapılan Harwood araştırmasında örgüt içerisinde karara katılan bireylerin, performanslarının arttığı gözlemlenmiştir (Toprakçı, 2017). Bursalıoğlu'na (2015) göre okul yöneticileri, öğretmenleri karar alma ve uygulamaya katılmaları konusunda motive etmelidir. Bu anlamda okul yönetimi tarafından öğretmenlerin desteklenmesi mesleki kimlik gelişimine katkı sağlamaktadır. Sosyal kimlik kuramına göre (Tajfel ve Turner 1985; Ashforth ve Mael, 1989), bireyin bir örgüte olan üyeliği, kimliğinin önemli bir kısmını oluşturur. İş görenlerin çoğu zaman örgüt içindeki kararlara ve başarılarına kendi kişisel başarılarıymış gibi tepki vermelerini sağlar, örgütün değerlerini ve uygulamalarını diğer örgütlerden olumlu yönde ayrıştırabilmektedir (Ata ve Ataman, 2020). Öğretmenlerin okul yönetiminde ve politika belirlemede söz sahibi olması ve öğretmenlerin sınıf içindeki etkinlikleri uygulamada özgür hareket edebilmesi eğitim sürecine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda eğitim politikalarının öğretmenlerin mesleki işlevselliğine ilişkin varsayımları üzerindeki rolünün incelenmesi öğretmenlik mesleği, eğitim süreci ve yönetimi açısından önem taşımaktadır.

Alanyazın incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki işlevlerine ilişkin varsayımlarını etkileyen eğitim politikalarının rolünü inceleyen herhangi bir araştırmaya erişilememiştir. Öğretmenlerin mesleki işlevlerinin incelendiği bazı çalışmalarda (Ulutaş, 2017; Bozbayındır, 2019) öğretmenlik mesleğinin insana yönelik bir hizmet olduğu ve mesleğin işlevselliğinin yüksek olmasına karşın statüsünün düşük olduğu görülmektedir. Öte yandan, öğretmenlerin eğitim politikalarına ilişkin görüşlerinin incelendiği bazı çalışmalarda ise (Esen, Temel ve Demir, 2017) öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların temelinde eğitim politikalarının olduğu (Ata ve Ataman, 2020), bu eğitim politikaları ile ilgili olumsuzlukların çözülmesinin öğretmenlerin pozitif bir kimlik duygusu kazanarak yaşadıkları sorunların üstesinden gelebilecekleri ve çalıştıkları örgüte bağlılıklarının artacağı belirtilmektedir. Eğitim politikası konuları arasında yer alan öğretmenlerin sertifika ve diplomalarının özlük haklarının tanınmasında hakkaniyetli bir ölçüt olarak yansıtılmasının, öğretmen ve okul yöneticilerinin atamaları, çalışma şartları, görevde yükselmeleri, özlük hakları ve öğretmenlik meslek kanunu oluşturulmasının meslekî algılarını olumlu etkilediği belirtilmektedir (Can, 2019). Ayrıca eğitim uygulamalarında değişimi beraberinde getiren ana etken öğretmenlerin mesleki işlevselliğine ve öğretme-öğrenmeyi gerçekleştirmeye ilişkin inançlarındaki değişiklikler (Desimone, 2009) olduğu için örtük varsayımları ve onları biçimlendiren etkenler önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik öğretmenlerin varsayımları üzerinde eğitim politikalarının rolüne ilişkin görüşlerini incelemek ve öneriler sunmaktır. Bu amaca ulaşmak için yanıt aranan sorular şöyledir:

1. Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlarının nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlerin eğitim politikalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik varsayımlar üzerinde eğitim politikalarının rolüne ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin eğitim politikaları açısından öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlara katkı sağlayacak öneriler nelerdir?

Yöntem

Eğitim politikalarının öğretmenlerin mesleki işlevine yönelik varsayımları üzerindeki rolünün incelendiği bu çalışmada öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre, olgu bilim deseni (fenomenoloji) yaşadığı olguya yabancı olmayan birey veya grupların yaşadıkları olgunun derinlemesine ve tam anlamını dışa yansıtabildikleri durumları incelemeyi amaçlayan araştırma desenidir. Olgubilim deseninin (fenomenoloji) seçilmesinin nedeni öğretmenlerin "mesleki işlevselliğe ilişkin varsayımları üzerinde eğitim politikalarının rolü" olgusuna ilişkin yaşantı, duygu ve düşüncelerini derinlemesine ve tam anlamı ile dışa yansıtabilmektir.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen öğretmenlerden oluşturulmuştur. Bu sayede, araştırmaya konu olan olguyu yaşayan kişilerin deneyimlerinin yansıtılması amaçlanmıştır. Çalışma grubu, devlet okullarında ilkökul ve ortaokul kademelerinde çalışan 25 öğretmenden oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri 2020-2021 eğitim öğretim yılında İzmir ve Bursa'nın üç merkez ilçesindeki devlet okullarında çalışan öğretmenlerle görüşmeler yapılarak toplanılmıştır. Çalışma grubunda belirlenen öğretmenler ile çevrim içi toplantı talep edilerek araştırmanın amacı açıklanmış ve gönüllü katılımları hakkında uygunluk durumları sorulmuştur. Araştırmaya gönüllü olarak katılan katılımcıların istedikleri yerlerde araştırmanın verileri toplanmıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1 .

Çalışma Grubunun Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	17	68
	Erkek	8	32
Yaş	25-30 yaş	3	12
	31-40 yaş	7	28
	41-50 yaş	9	36
	51 yaş ve üzeri	6	24
Mesleki kıdem	1-10 yıl	4	16
	11-20 yıl	10	40
	21 yıl ve üzeri	11	44
Okul kademesi	İlkokul	14	56
	Ortaokul	11	44
Toplam		25	100

Tablo 1'e göre katılımcıların 17'si (%68) kadın ve 8'i (%32) erkektir. Öğretmenlerin yoğunluğu 41-50 yaşları arasındadır (n=9, %36). Mesleki kıdemleri açısından katılımcıların çoğu 21 yıl ve üzerindedir (n=11, %44). Katılımcıların okul kademelerine göre bakıldığında katılımcıların 14'ünün (%56) ilkökulda, 11'inin (%44) ortaokulda görev aldığı görülmektedir.

Veri toplama aracı

Araştırmanın verilerinin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formu için alan yazını tarandıktan sonra belli bir soru taslağı oluşturulmuştur. Taslak ile ilgili uzman görüşünün alınmasının ardından görüşme formunun geçerlilik ve güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Veri toplanmasında derinlemesine bilgi elde

etme amacıyla görüşme formuna sonda soruları eklenmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular hem araştırmacının hem de katılımcılarının zihninde farklı anlamlarda anlaşılabilmesi için veri toplamadan önce pilot görüşmesi yapılmıştır. Pilot görüşmenin ve uzman görüşünün alınmasının ardından görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme yapılmadan önce katılımcılardan randevu alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölüme ayrılmıştır. Formun ilk bölümünde kişisel bilgi edinmek amacıyla katılımcılara yöneltilen sorular bulunmaktadır. Formun ikinci bölümünde ise araştırma problemine ilişkin katılımcıların görüş ve önerilerine ilişkin sorular yer almıştır.

Araştırmada görüşmelerde katılımcı geribildirim alınması ve uzman incelemesi ile iç geçerlik sağlanmıştır. Araştırmanın yöntem kısmında araştırmanın çalışma grubu, veri toplama aracı, araştırmanın modeli, ulaşılan verilerin çözümlenmesi gibi konular detaylı bir şekilde açıklanarak dış geçerliğin sağlanması amaçlanmıştır. Araştırmanın iç güvenilirliğini sağlamak için, tutarlılık incelemesi yapılmıştır. Nitel çalışmalarda kullanılan araştırmanın kanıtlarla desteklenmesi, verilerin doğrulanması ve kodlamaların başka bir akademisyen tarafından da incelenmesi sağlanarak "iç güvenilirlik" artırılmaya çalışılmıştır. Araştırmada çalışılan mevcut durum ve kullanılan yöntem ayrıntılı bir şekilde betimlenmeye çalışılarak dış güvenilirlik artırılmıştır. Araştırmanın inandırıcılığının artırılması için Yıldırım ve Şimşek'in (2017) önerdiği önlemlerden biri olarak verilerin toplanması ve analiz süreci ayrıntılı olarak betimlenmeye çalışılmıştır.

Veri analizi

Yarı yapılandırılmış görüşmelerin her biri online olarak gerçekleştirilmiş olup yaklaşık olarak 40 dakika sürmüştür. Araştırmada yapılan görüşmeler katılımcılardan izin alınarak ses kaydı altına alınmıştır. Araştırmacı tarafından ses kayıtları bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Görüşmelerin yazıya aktarılmasının ardından ses kayıtları tekrardan dinlenmiş olup gözden kaçan detaylar not edilmiştir. Araştırmanın verileri içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2017). İçerik analizinde verilerin derinlemesine incelenebilmesi için kodlama üç aşamada yapılmıştır. İlk aşamada katılımcılara yöneltilen sorulara verilen cevaplardan elde edilen veriler ayrıntılı okunmuş, ortak kavramlar belirlenip açık kodlama yapılmıştır. İkinci aşamada eksensel (odaklı) kodlama, son olarak seçici (kavramsal) kodlama yapılmıştır. Verilerin kodlaması bittikten sonra kodlar kategorize edilmiş, kodların içeriğine dayalı olarak temalar belirlenmiştir. Ayrıca analiz sürecinde oluşturulan kodlar ve temalar uzman görüşüne sunulmuş, kontrol edilerek araştırma verilerinin geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bulguların sunumunda katılımcıların isimleri gizlenmiş ve doğrudan alıntılar eklenmiştir. Verilerin analizi sonucunda elde edilen temalar Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2.

Verilerin Analizi Sonucu Ortaya Çıkan Temalar

Araştırma soruları	Temalar
Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlarının nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?	Mesleğin değeri Mesleki özellikler Politik kaynaklar

Öğretmenlerin eğitim politikalarına ilişkin görüşleri nelerdir?	İnsan kaynağına yönelik politikalar Politikaların niteliği Öğrencilere yönelik politikalar
Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik varsayımlar üzerinde eğitim politikalarının rolüne ilişkin görüşleri nelerdir?	Olumsuz rolü Olumlu rolü
Öğretmenlerin eğitim politikaları açısından öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlara katkı sağlayacak öneriler nelerdir?	Meslek odaklı düzenlemeler Politikaların nitelikleri ile ilgili düzenlemeler İnsan odaklı düzenlemeler

Tablo 2'ye göre, araştırmanın soruları doğrultusunda 11 temanın ortaya çıktığı görülmektedir. Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlarının nedenlerinin analizi sonucunda *mesleğin değeri*, *mesleki özellikler* ve *politik kaynaklar* olmak üzere üç tema elde edilmiştir. Öğretmenlerin eğitim politikalarına ilişkin görüşlerinin analizi sonucunda; *insan kaynağına yönelik politikalar*, *politikaların niteliği* ve *öğrencilere yönelik politikalar* temaları belirlenmiştir. Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik varsayımlar üzerinde eğitim politikalarının rolüne ait veri analizi sonucunda *olumsuz rolü* ve *olumlu rolü* olmak üzere iki tema elde edilmiştir. Öğretmenlerin eğitim politikaları açısından öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlara katkı sağlayacak öneriler doğrultusunda *meslek odaklı düzenlemeler*, *politikaların nitelikleri ile ilgili düzenlemeler* ve *insan odaklı düzenlemeler* temaları belirlenmiştir. Bu çalışmada belirlenen temalar ve kodlar bulgular bölümünde daha ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Araştırma Etiği

Araştırma Etik kurallarına uygun olarak Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları Başkanlığına (EGEBAYEK) başvuruda bulunarak Etik Kurul onayı (03.02.2021-802 numaralı kararı) alındıktan sonra uygulanmıştır. Görüşmeler sırasında katılımcılara "Bilgilendirilmiş Onam Formu" verilerek çalışmaya katılım onayı alınmıştır. Ayrıca çalışmada katılımcıların görüşleri gizlilik esası gözetilerek her bir katılımcıya gerçek isimleri yerine kimlikleri açığa çıkarılmayacak şekilde kodlanarak aktarılmıştır. Bu doğrultuda her katılımcıya K1, K2, K3, vb. şeklinde kod verilmiştir.

Bulgular

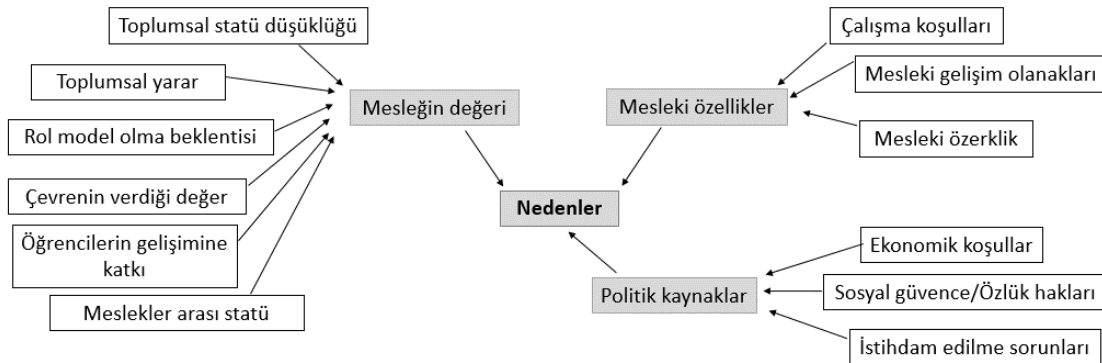
Bu çalışmada elde edilen bulgular, araştırmanın alt sorularına göre başlıklar halinde verilmiştir. Analiz sonucunda elde temalar, kodlar ve bulguları oluşturan alıntılar aşağıda yer almaktadır.

1. Öğretmenlerin Öğretmenliğin Mesleki İşlevlerine Yönelik Varsayımlarının Nedenleri

Araştırmanın ilk sorusu "Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlarının nedenleri nelerdir?" şeklindedir. Şekil 1'e göre öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlarının nedenleri; *mesleğin değeri* (f=56), *mesleki özellikler* (f=40) ve *politik kaynaklar* (f=38) olmak üzere üç tema etrafında toplanmıştır.

Şekil 1.

Öğretmenlerin öğretmenliğine mesleki işlevlerine yönelik varsayımlarının nedenleri

Şekil 1 incelendiğinde öğretmenlerin öğretmenliğine mesleki işlevlerine yönelik varsayımlarının nedenlerine ilişkin temalardan en çok "Mesleğin değeri" teması vurgulanmaktadır. *Mesleğin değeri* teması, toplumsal olarak öğretmenliğe ilişkin statü düşüklüğü, yararlılık algısı, mesleğe yüklenen anlam nedeniyle rol model olma beklentisini taşımaları, öğrencilerin gelişimine katkı sağlamaları ve diğer mesleklerle yapılan statü karşılaştırmaları kapsamaktadır. "Mesleğin değeri" temasında, öğretmenliğine ilişkin toplumsal statünün düşük görülmesi ile görüşler belirtilmiştir. Katılımcı görüşlerinden iki alıntı şöyledir: "Toplumda öğretmenlik mesleğine bakış açısı hiç iyi durumda değil. Toplumda sürekli tatil yaptığımıza yönelik bir algı var. Zaten pandemi sürecinde bizimle ilgili "Çalışmıyorlar, evdeler...", gibi bir algı yaratıldı. .... Diğer meslek gruplarında bu tarz durumlar yaşanmazken, öğretmenler toplumun nazını çekmektedirler."(K16) "Toplumda hiçbir şey olamıyorsa öğretmen ol, anlayışı devam ettikçe öğretmenlik hiçbir zaman kıymetli olmayacaktır." (K22) Bu görüşlere ek olarak "Mesleğin değeri" temasında öğretmenlik mesleğinin toplumsal fayda sağlayan önemli meslek olduğu belirtilmiştir. Bazı katılımcılar tüm meslek elemanlarını yetiştiren bir meslek olduğu için öğretmenliğin en yararlı meslek olduğunu ve kendilerini yararlı hissettiklerini belirtmişlerdir.

"Mesleki özellikler" teması, öğretmenlerin çalışma koşulları, mesleki gelişim olanakları, mesleki özerkliğinin öğretmenlik mesleğine ilişkin varsayımlarını biçimlendirdiğini belirtmeleri ile ilişkilidir. *Mesleğin niteliği* temasına ilişkin öğretmen görüşlerinde "çalışma koşulları" ön plana çıkmıştır. Katılımcıların görüşlerine göre, öğretmenliğin çalışma koşulları "Bölgeden bölgeye, şehirden şehre, mahalleden mahalleye sosyolojik olarak farklılık göstermektedir. Çünkü gerek merkez teşkilatın okullara sunduğu imkanlarda ortaya çıkan eşitsizlik gerekse sosyolojik yapının ortaya koyduğu veli ve öğrenci faktörü çalışma şartlarını olumlu veya olumsuz etkilemektedir." (K6). Katılımcıların ifadelerinde "çoğunlukla eve iş getirmek zorunda oldukları, sınav kağıtlarını okunma, sınav sorusu hazırlama, ders saatleri dışında not girme..." gibi işlemlerin zamanlarını aldığı belirtilmiştir. "Mesleki özellikler" temasında vurgulanan bir başka konu *mesleki gelişim olanaklarına sahip olma* ile ilişkilidir. Bir katılımcı öğretmenlerin gelişimi için birçok olanakları olduğunu, her türlü eğitimi takip ettiğini belirtirken, yüksek lisans programları, seminerler, hizmet içi eğitimler, atölyeler ile öğretmenlerin isterlerse sürekli geliştirebildiğini dile getirmiştir.

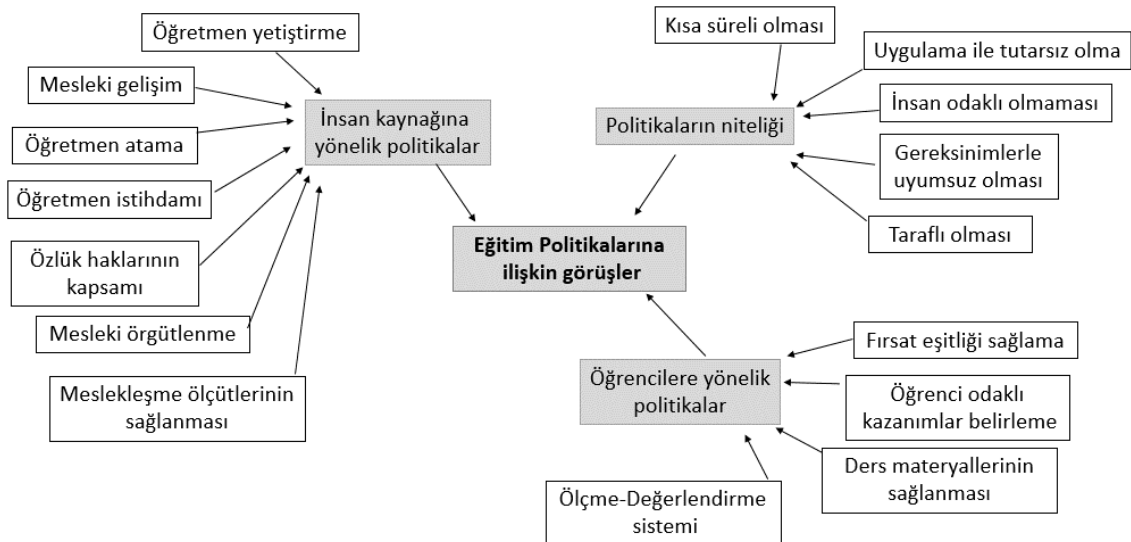
"Politik kaynaklar" teması, öğretmenlerin ekonomik koşullarını, sosyal güvence/özlük hakları ve istihdam edilme biçimini içeren düzenlemeleri içermektedir. "Politik kaynaklar" temasına ilişkin en fazla "ekonomik koşullar" konusu ön plana çıkmaktadır. Her meslekte olduğu gibi öğretmenler için de mesleğin bireysel ekonomik getirisi önemlidir. Bazı katılımcıların görüşlerinde ekonomik koşulların tatmin edici olmadığı öne çıkmıştır. Bu konuyla ilgili katılımcı görüşlerinden iki alıntı şu şekildedir: "Tam gün okulda olduğumuz zamanı yemek yemek zorundasınız, yol parası vermek zorundasınız. Diğer meslek gruplarında çalışanlar bu açıdan daha çok tatmin ediliyor."(K17). "Çalıştığınız yere göre maaş durumu yeterli olmayabiliyor. ..., büyükşehirlerde yaşadığınızda maaşınız yeterli olmuyor. Masraflarınız yaşadığınız yere göre artabiliyor..." (K25). Bunun yanı sıra öğretmenlerin sosyal güvence konusundaki sorunları "Politik kaynaklar" altında değerlendirilmiştir. Çünkü katılımcılar, kadrolu çalışan öğretmenlerin kendilerini güvende hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu konu ile ilgili görüşü şu şekildedir; "Kadrolu çalışan bir öğretmen olduğumuz için günümüz şartlarına baktığımızda kendimi güvende hissediyorum. Siz bırakmadığınız sürece yaşlanana kadar öğretmen olarak devam edebiliyorsunuz. Bu durum beni motive ediyor. Doğum izinleri gibi izinler olsun, yeşil pasaport gibi haklarımız olsun beni ayrıcalıklı hissettiriyor. Özelde çalışan bir öğretmen olsaydım çoğu hakkım ve maaş güvencem olmayacaktı."(K14).

2. Öğretmenlerin Eğitim Politikalarına İlişkin Görüşleri

Araştırmanın ikinci sorusu "Öğretmenlerin eğitim politikalarına ilişkin görüşleri nelerdir?" şeklindedir. Şekil 2'ye göre öğretmenlerin eğitim politikalarına ilişkin görüşleri; *insan kaynağına yönelik politikalar* (f=66), *politikaların niteliği* (f=28), *öğrencilere yönelik politikalar* (f=27) olmak üzere üç tema etrafında toplanmıştır.

Şekil 2.

Öğretmenlerin eğitim politikalarına ilişkin görüşleri

Şekil 2 incelendiğinde öğretmenlerin eğitim politikalarına ilişkin görüşlerine yönelik temalardan en çok "insan kaynağına yönelik politikalar" teması vurgulanmaktadır. *İnsan kaynağına yönelik politikalar* teması, öğretmenlerin yetiştirilmesi, mesleki açıdan gelişimi,

atama biçimi, istihdam sağlanması, öğretmenlerin özlük haklarının kapsamı, mesleki örgütlenme ve öğretmenliğe yönelik mesleklaşma ölçütlerini kapsamaktadır. Bazı katılımcılar *“İnsan kaynağına yönelik politikalar”* temasına ilişkin görüşlerde öğretmen adaylarının yetiştirilme sürecinden bahsetmişlerdir. Katılımcı görüşlerinden iki alıntı şöyledir: *“Üniversitelerdeki eğitime güvenilmiyor. Öğretmen adaylarını tekrar tekrar sınava sokan ve potansiyellerini düşüren bir sistem var. Mesela 4 yıl çok istekli bir şekilde okumuş bitirmiş birinin sürekli sınavlara girmesi öğretmenin isteğini azaltıyor.”*(K1). *“Öğretmen okullarının kapatılması, üniversitelerde öğretmenlik meslek formasyonunu yeteri kadar almamış kişilerin öğretmen olması verimliliği düşürüyor. İki üç ayda alınan formasyon ile bu meslek icra edilemez.”* (K4). Bu görüşlere ek olarak, *insan kaynağına yönelik politikalarda* vurgulanan bir diğer konu *öğretmenlerin mesleki gelişimi durumu* olmuştur. Katılımcılardan bazıları, görüşlerinde öğretmenlerin kendilerini geliştirmek için istekli olmadığını ve sistemin, lisansüstü eğitim almayı da teşvik edici olmadığını dile getirmiştir.

“Politikaların niteliği” teması, eğitim politikalarının kısa süreli olması, uygulama ile tutarsızlığı, insan odaklı olmaması, gereksinimlerle uyumsuz olması ve politikaların taraflı olması ile ilişkilidir. Katılımcıların görüşlerinde *“politikaların niteliği”* teması altında politikaların kısa süreli olduğu ve süresinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Katılımcı görüşlerinden iki alıntı şöyledir: *“Eğitim planları ve atamalar yapılırken uzun vadeli düşünülmelidir. Uzun vadeli düşünülmendiğinde planlarda sürekli değişikliklere gidilmekte ve atamalar planlı yapılmadığından dolayı birçok öğretmen ya norm olmakta ya da öğretmen adayları görevlerine başlayamamaktadır.”* (K7) *“Çok inişli çıkışlı olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin her sene neyle karşılaşacağını bilememesi hem öğretmenleri hem de öğrencileri yoruyor. O yüzden daha stabil olması gerekli. Sürekli yarını düşünerek vakit geçirmemeliyiz.”* (K15) Bunun yanı sıra *“politikaların niteliği”* temasında vurgulanan bir başka konu ise *politikalarla uygulamaların tutarlı olmamasıdır*. Katılımcılardan birkaçı politikaların uygulamaya konulmasında sıkıntılar yaşandığını, çoğu politikaların sadece kâğıt üzerinde kaldığını ve eğitime yansımalarının olmadığını dile getirmişlerdir.

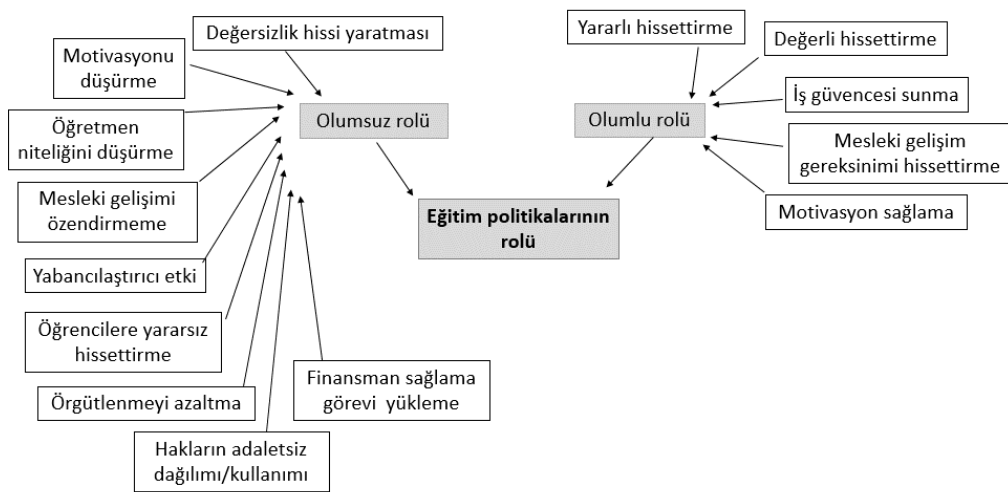
“Öğrencilere yönelik politikalar” teması, öğrenciler arasındaki fırsat eşitliğini sağlama, öğrenci odaklı kazanımlar belirleme, ders araç gereçlerini sağlama ve ölçme- değerlendirme konuları ile ilişkili görüşlerden oluşmaktadır. *“Öğrencilere yönelik politikalar”* temasında öğrenciler arasındaki *fırsat eşitliğinin sağlanması* konusundaki çabalara yönelik görüşler belirtilmiştir. Katılımcı görüşlerinden iki alıntı şu şekildedir: *“Maalesef okullarımız fiziksel koşullar konusunda eşit değil. Fırsat eşitliğinin olduğunu düşünmüyorum. Elektrikli suyu tuvaleti olmayan okullarda sobayla ısınmaya çalışan öğrenciler hala var.”* (K11) *“Köy okullarına bakıldığında, öğrenciler arasında eşitsizlik yaratan durumlar var. Sınav sistemi bu eşitsizliğin en büyük ölçütü. Özellikle uzaktan eğitim de gördük. Çocuklar, internet çekmediği için tepelere çıkıp oralarda derse girmeye çalışıyorlar. Özellikle köydeki kırsal kesimdeki çocuklar için eşitsizlik yaratan durumlar var.”* (K19) Bunun yanı sıra *“öğrencilere yönelik politikalar”* teması ile ilgili vurgulanan bir başka konu ise *politikaların öğrenci odaklı kazanımlarının yetersiz olmasıdır*. Katılımcılardan biri, *“Okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin hazır bulunuşlukları arasında farklılıkların eğitim başarısında etkisi vardır. Politikalarda okul öncesine verilen değer artırılması gereklidir.”* (K15) şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Eğitim politikalarının öğretmenlerin öğrencilerle ve gelecek ile ilgili öngöründe bulunmasını sınırladığını belirtilmektedirler.

3. Öğretmenlerin Öğretmenliğin Mesleki İşlevine Yönelik Varsayımlar Üzerinde Eğitim Politikalarının Rolü

Araştırmanın üçüncü sorusu “Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik varsayımlar üzerinde eğitim politikalarının rolüne ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Şekil 3’e göre öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik varsayımlar üzerinde eğitim politikalarının rolüne ilişkin görüşleri; *olumsuz rolü* (f=61) ve *olumlu rolü* (f=33) olmak üzere iki tema etrafında toplanmıştır.

Şekil 3.

Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik varsayımlar üzerinde eğitim politikalarının rolü

Şekil 3 incelendiğinde öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik varsayımlar üzerinde eğitim politikalarının rolüne ilişkin temalardan en çok “politikaların olumsuz rolü” teması vurgulanmaktadır. “politikaların olumsuz rolü” teması, politikaların öğretmenleri değersiz hissettirmesi, motivasyonlarını düşürmesi, niteliklerini olumsuz etkilemesi, öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerini özendirmemesini, içinde bulunduğu kuruma yabancılaşması, yararsız hissetmesi, mesleki saygınlığı düşürmesi, öğretmenler arasındaki örgütlenmeyi azaltması, adaletsiz hak dağılımını ve finansman bulma görevini yükleme konularını içermektedir. “Politikaların olumsuz rolü” temasında, politikaların öğretmenleri değersiz hissettirmesine yönelik görüşler belirtilmiştir. Bu konuyla ilgili katılımcı görüşlerinden iki alıntı şu şekildedir: “Mesleki olarak değersizleştik. Bundan 12 yıl önce ben daha değerliydim. Bir köyde çalışıyordum ama daha değerliydim. Çevrenin öğretmene daha bir güven vardı öğretmene. Öğretmenim sen yaparsın derlerdi. ....” (K1) “Deniliyor ki sen yedi yıl bu köyde yaşayacaksın, zorunlusun. Öğretmen atama yapılırken sistemin dışına kalmış oluyor. Bu hiçbir meslek grubunda yok, sadece öğretmenlerde vardır. Öğretmenler bu yüzden değersizleşiyor.” (K2) Bazı katılımcılar politikaların, öğretmenlerin motivasyonlarını düşürdüğünü belirtmiştir. Belirlenen politikalar sonucunda norm fazlası olan veya atanamayan öğretmenler ile kadrolu öğretmenler arasındaki hak eşitsizliğinin öğretmenlerin motivasyonlarını düşürdüğünü ifade etmişlerdir. Buna ek olarak katılımcılardan bazıları eğitim politikalarının *öğretmenlerin niteliğini*

düşürmesi, mesleki gelişimi özendirmemesi, bağlılık duygusunu azaltması, vb. şeklinde öğretmenlerin mesleki işlevini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

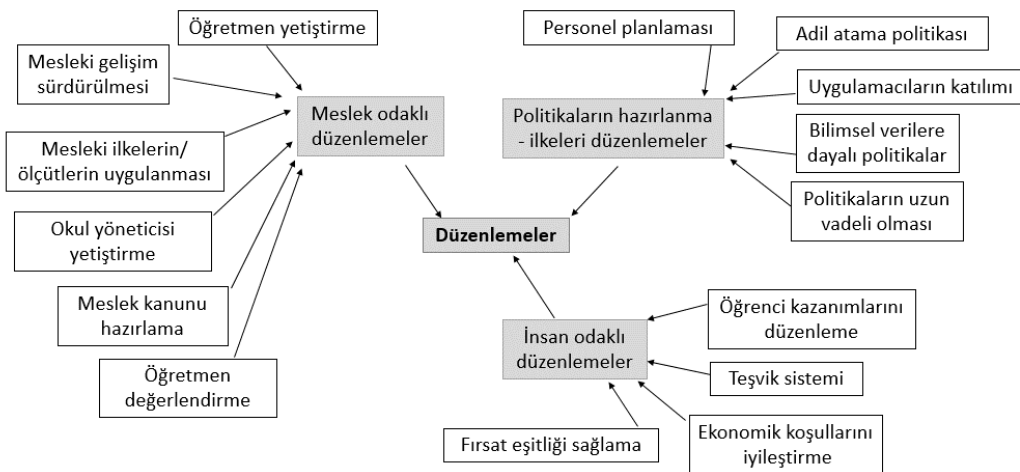
Eğitim politikalarının “*Olumlu rolü*” teması, öğretmenlere kendilerini yararlı, değerli hissettirmesi, iş güvencesi sağlaması, gelişim gereksinimi hissettirmesi ve motivasyon sağlaması ile ilgili görüşleri kapsamaktadır. “*Olumlu rolü*” temasına ilişkin en fazla öğretmenlerin mesleki anlamda kendilerini yararlı hissetmeleri ön plana çıkmaktadır. Bazı katılımcılara göre, eğitim politikaları doğrultusunda yapılan değişimler ve uygulamalar mesleklerinde öğrencilerine daha çok yararlı olmalarını sağlamıştır. Bu konuyla ilgili katılımcı görüşlerinden bir alıntı şu şekildedir: “*Öğretmenlere ne kadar değer verilirse, öğretmen kendisini o kadar yararlı bir birey olarak görür ve kendisini sürekli geliştirir. Öğrencilerime ve topluma karşı faydalı olabildiğimi hissediyorum.*” (K3). Bunun dışında bazı katılımcılar kendileri kadrolu çalışan öğretmenler oldukları için öğretmen istihdam politikalarının kendilerini değerli hissetmelerini sağladığını dile getirmişlerdir. Bir katılımcının görüşü şu şöyledir: “*Öğretmen olarak bazı ayrıcalıklara sahibiz. Doğum, süt izni gibi durumlarda diğer meslek gruplarına göre daha ayrıcalıklıyız. Örneğin, korona virüs salgınında küçük bebeğim vardı. Fakat, devlet çalışanı olduğum için hiç sıkıntı yaşamadım. Özelde çalışan tanıdıklarım o kadar şanslı değillerdi. Kendimi tekrardan ayrıcalıklı hissettim.*” (K13)

4. Öğretmenlerin Eğitim Politikaları Açısından Öğretmenliğin Mesleki İşlevlerine Yönelik Varsayımlara Katkı Sağlayacak Öneriler

Araştırmanın dördüncü sorusu “*Öğretmenlerin eğitim politikaları açısından öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlara katkı sağlayacak öneriler nelerdir?*” şeklindedir. Öğretmenlerin eğitim politikaları açısından öğretmenlerin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlarına katkı sağlayacak öneriler; *meslek odaklı düzenlemeler* (f=46), *politika hazırlama ilkeleri-düzenlemeler* (f=26) ve *insan odaklı düzenlemeler* (f=25) olmak üzere üç tema etrafında toplanmıştır.

Şekil 4.

Öğretmenlerin eğitim politikaları açısından öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlara katkı sağlayacak öneriler

Şekil 4 incelendiğinde, öğretmenlerin eğitim politikaları açısından öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlara katkı sağlayacak öneriler doğrultusunda en çok “meslek odaklı düzenlemeler” teması vurgulanmaktadır. “Meslek odaklı düzenlemeler” teması, öğretmen yetiştirmeye, mesleki gelişimin sürdürülmesi, mesleki ilkelerin uygulanması, okul yöneticisi yetiştirme, meslek kanunu hazırlanması ve öğretmen değerlendirmeye yönelik düzenlemelerle ilgili görüşleri içermektedir. “Meslek odaklı düzenlemeler” temasında, katılımcılar öğretmen yetiştirme konusundaki sorunları çözmeye yönelik düzenlemeleri vurgulamışlardır. Bu doğrultuda katılımcı görüşlerinden bir alıntı şöyledir: “Üniversitelerde eğitim fakültesinde kontenjan azaltılmasına gidilmeli. Üniversite giriş sınavları eğitim fakültesine giriş için tek bir sınav olarak belirleyici olmamalı. Ücretli öğretmen alımı bir an önce kalkmalı, yerine atandıktan sonra ilk yılını aday öğretmen olarak görev alacak olan öğretmenler göreve getirilmeli.” (K5) Bunun yanı sıra, bazı katılımcılar, öğretmenlerin mesleki açıdan kendilerini geliştirebilmeleri için düzenlemeler yapılmasını önermişlerdir. Katılımcılardan bazıları, öğretmenlerin göreve başladıktan sonra da üniversitelerle eğitimlerinin devam etmesi, misafir öğretmen olarak yurtdışında gözlemler yapması, yabancı dil öğrenmeye teşvik edilmesi gibi önerilerde bulunmuştur.

“Politika hazırlama ilkeleri-düzenlemeleri” teması, görevlendirilecek olan personel ihtiyacının planlaması, adil atama politikası, politikaların belirlenmesinde uygulamacıların katılım sağlaması, politikaların bilimsel verilere dayalı olması ve uzun vadeli planlamasını kapsamaktadır. “Politika hazırlama ilkeleri-düzenlemeler” temasına ilişkin en fazla “personel planlaması” ve “adil atama politikası” ön plana çıkmaktadır. Bazı katılımcılar öğretmen atama biçiminde sorunlar olduğunu ve ihtiyacın giderilmesi gerektiğini şöyle belirtmişlerdir: “Atamalardaki kontenjanlar sınav sonrasında değil de sınav öncesinde öğretmen adaylarına duyurulmalıdır. Aynı durum okul kontenjanlarında da olmalı. Öğretmen ihtiyacına göre eğitim fakültesine öğrenci alınmalı. Eğitim planları ve atamalar yapılırken uzun vadeli düşünülmelidir.” (K7) Bir başka katılımcı “adil atama politikası” konusunda öğretmenler arasındaki kadrolu ve sözleşmeli öğretmen ayırımına son verilmesi gerektiğini ve alan dışından öğretmen ataması uygulamasının kaldırılmasını vurgulamıştır. “Politika hazırlama ilkeleri-düzenlemeler” temasında vurgulanan başka bir konu, politikaların belirlenmesinde uygulamacıların da katılımının sağlanmasıdır. Eğitim politikalarının uzun vadeli olması ve bilimsel verilere dayalı olarak hazırlanması gerektiği vurgulanan görüşler arasındadır.

“İnsan odaklı düzenlemeler” teması, öğrenci kazanımlarını düzenleme, teşvik sistemi, mesleğin ekonomik koşullarını iyileştirme ve fırsat eşitliği sağlama konularında katılımcı görüşlerini içermektedir. “İnsan odaklı düzenlemeler” temasına ilişkin öğretmen görüşlerinde “öğrenci kazanımlarını düzenleme” ön plana çıkmaktadır. Öğrenci kazanımlarını düzenleme mevcut eğitim programları ile ilişkili sorunları çözmeye yönelik görüşlerdir. Çünkü eğitim programları öğretmenlerin kendilerini işlevsiz görmesine neden olmaktadır. Bu konuyla ilgili katılımcı görüşlerinden iki alıntı şu şekildedir: “Müfredat çok yoğun, öğrenciler de hepsini öğrenmekte zorlanıyorlar. Müfredat içeriği biraz daha azaltılırsa öğrenciler de kendilerini hem eğitim açısından hem de sosyal anlamda geliştirebilirler.” (K2) “İnsan odaklı düzenlemeler” temasında vurgulanan başka bir konu, mesleki işlevselliği artırmak amacıyla öğretmenler için teşvik mekanizması olmuştur. Katılımcılardan bazıları sosyal ve kültürel etkinlikler, teşvik edici ödüllendirmeler gibi düzenlemelerin yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra,

öğretmenlerin görüşlerine göre *öğrenciler için fırsat eşitliğini* sağlayacak politikaların yapılması gerektiğini vurgulamışlardır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik öğretmenlerin öğretmenliğin varsayımlarını etkileyen eğitim politikalarının rolünün incelendiği bu çalışmada öğretmenlerin görüşleri belirlenmiş ve çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Öncelikle öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik öğretmenlerin varsayımlarının nedenleri analiz edilmiş, katılımcıların görüşlerinde "*mesleğin değeri, mesleki özellikler ve politik kaynaklar*" temaları belirlenmiş, "*mesleğin değeri*" teması en çok vurgulanmıştır. Mesleki işleve ilişkin öğretmenlerin varsayımlarının olumlu veya olumsuz olmasını, mesleki toplumsal statüsü, yararlılık algısı, rol model olma beklentisi, öğrencilerin gelişimine katkı sağlama gibi unsurlar yoğun olarak biçimlendirmektedir. Bu araştırma bulgusu ile alanyazında öğretmenlerin meslek algılarının incelendiği çalışmalarda araştırma bulgularının birbirini desteklediği görülmektedir. Ulutaş'ın (2017) bulgularına göre, katılımcılar, öğretmenliğin toplumsal yarar sağlamasına rağmen mesleğin mevcut durumunu düşük bulduklarını ve tekrardan meslek tercih etme durumları olsa yeniden öğretmenliği tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Bir başka çalışmada (Bozbayındır, 2019) öğretmenin olumsuz tutum ve davranışları, bürokrat ve siyasetçilerin olumsuz davranış ve söylemleri, medyanın mesleği olumsuz etkileyen yayınlar yapması, öğretmenden çok veliye ve öğrenciye değer verilmesi gibi durumların öğretmenlik mesleğinin statüsünü olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Esen, Temel ve Demir'in (2017) araştırmasında 0-10 yıl arası görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları mesleki sorunların içerisinde en önemli sorunun mesleki saygınlığın azalması olduğu bulunmuştur. Ancak Tekişik'a (1986) göre öğretmenlik mesleği, yetişmekte olan nesli, ailesi, çevresi, milleti, devleti ve vatani için daima yararlı, yapıcı, yaratıcı iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirme sanatıdır. Bu bağlamda alanyazın ve bu araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde, öğretmenlik mesleğine ilişkin varsayımların birçok unsurdan etkilendiği söylenebilir. Bilimsel açıdan öğretmenlik mesleğinin bireysel ve toplumsal birçok yararı belirlenmesine rağmen mesleki işlevin gerçekleştirilmesi yönünde katılımcı görüşlerinde "*mesleki değer*"in vurgulanmasının nedeni sosyal etkileşimin yoğun olduğu bir meslek alanı olması olabilir. Sosyal kimlik teorisine (Tajfel ve Turner 1985) bir gruba ait olma başkalarına göre yapılandırılmaktadır. Aynı zamanda öğretmenlerin diğer mesleklerle karşılaştırma yaparak toplum ve çevrenin öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları konusunda farkındalıklarının yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin eğitim politikalarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde katılımcı görüşlerinin analizi sonucu "*insan kaynağına yönelik politikalar, politikaların niteliği ve öğrencilere yönelik politikalar*" temaları belirlenmiş, "*insan kaynağına yönelik politikalar*" konusu en çok vurgulanmıştır. Katılımcı görüşlerinde öne çıkan "*insan kaynağına yönelik politikalar*" teması öğretmenlerin yetiştirilmesi, mesleki açıdan gelişimi, atama biçimi, istihdam sağlanması, öğretmenlerin özlük haklarının kapsamı, mesleki örgütlenme ve öğretmenliğe yönelik meslekleşme ölçütlerini kapsayan politikaları kapsamaktadır. Eğitim sisteminin işlevinin gerçekleştirilmesi yönünde, eğitim sistemindeki en çok sayıda personel sayısına sahip olan öğretmenlerin görüşleri yeni eğitim politikalarının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bozbayındır'ın (2019) bulgularına göre, eğitim politikalarında yapılan yanlışlar, öğretmenleri doğrudan olumsuz şekilde etkileyebilmektedir. Çalışanların hak ettiği kazanımların adil şekilde dağıtılması çalışanların örgütte mutlu olmasını sağlamaktadır. Çalışanlar mesleki

kazanımlarının, kendilerinden daha az hak eden kişilere göre düşük olduklarını düşündüklerinde ise sistemin adaletsiz olduğunu düşünmektedirler (Zincirkıran ve Keser, 2018). Öte yandan Ulutaş'a (2017) göre, öğretmenlik mesleğinde karşılaşılan sorunlar, öğretmen yetiştirme politikaları ile ilgili olup bu sorunların özellikle; mesleğe giriş, mesleki yetiştirme ve mesleki gelişim sorunları olduğu gösterilmektedir. Esen, Temel ve Demir'in (2017) araştırmasında ise, öğretmenlerin mesleki açıdan en önemli gördükleri sorun MEB politikaları olup öğretmenin kariyer basamaklarının nasıl uygulanacağını belirsiz olması, öğretmenlerin değerlendirilmesine dair sorunlar, öğretmen yetiştirme ve öğretmen niteliği ile ilgili sorunlarla da ilişkili olduğu belirtilmiştir. Sosyal adalet kuramına göre yönetimlerin örgütte ayrımcılıktan uzak politikalar izlemesi, liyakati dikkate almaları, şeffaf davranmaları ve aldıkları kararların gerekçelerini açıklayabilmeleri, ait olma ihtiyacına, anlamlandırma ihtiyacına, öz saygı ihtiyacına ve kontrol ihtiyacına destek olacaktır (Cropanzano, Byrne, Bobocel ve Rupp, 2001). Alanyazın ve araştırma bulguları dikkate alındığında katılımcıların görüşlerinde eğitim politikalarına ilişkin yetersizliklerin vurgulanırken aynı zamanda beklentilerin paylaşıldığı görülmektedir. Bu durumun nedeni eğitim sistemindeki insan kaynağına ilişkin eğitim politikalarının adaletsizlikler içermesi, teşvik edici olmaması ve belirlenme biçimi açısından kısa vadeli olması, geniş katılımlı olmaması olabilir.

Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik varsayımlarında "*eğitim politikalarının olumsuz rolü ve olumlu rolü*" temaları elde edilmiş, katılımcılar en çok "olumsuz rolü" temasını vurgulamıştır. Katılımcılar eğitim politikalarının öğretmenleri değersiz hissettirmesi, motivasyonlarını düşürmesi, niteliklerini olumsuz etkilemesi, mesleki gelişimi özendirmemesi, yabancılaşma yaşatması, mesleki olarak yararsız hissettirmesi, mesleki örgütlenmeyi azaltması, adaletsiz hak dağılımı ve finansman sağlama görevi vermesi" açısından mesleki işlevlerine yönelik varsayımlarda olumsuz rollerini vurgulamışlardır. Alanyazında bu araştırma bulgusu ile doğrudan örtüşen bir çalışmaya rastlanılmamasına rağmen Ulutaş (2017) öğretmenlerin mesleki rolünün gerçekleştirilmesi üzerinde toplumsal algının olumsuz etkisini belirtmekte, özellikle meslek üyelerinin motivasyonlarını kaybettiklerini vurgulamaktadır. Ata ve Ataman'ın (2020) araştırmasına göre, işgörenler bir örgütte kendilerini sosyal sorumluluk sahibi bir üye olarak algıladıklarında öz benlik saygıları artmakta ve bu da işe ve örgüte yönelik tutumları da olumlu yönde etkilemektedir. Öte yandan Tajfel ve Turner (1986) sosyal kimlik kuramı ile insanların kendilerinin pozitif bir imajı korumak ve desteklemek için motive olduklarını ve gruplara aidiyetin bu motivasyonun birincil nedeni olduğunu iddia etmektedir. Bir başka çalışmada (Adjei ve Amofa, 2014) öğretmenlik mesleğinde yüksek maaş ve karara katılımın en önemli motivasyon faktörü olduğu, konaklamanın sağlanması, maaşların erken ödenmesi, sağlık tesislerinin sağlanması, iş güvencesi verilmesi gibi faktörlerin öğretmenlerin mesleğe karşı görüşlerinde olumsuzlukları giderdiği belirtilmektedir. Aynı zamanda öğretmenlik mesleğinin işlevselliğine ilişkin varsayım nedenleri arasında "*mesleğin değeri, mesleki özellikler ve politik kaynaklar*" bulunmuştur. Bu bulgu ile paralel olarak mesleki işlevsellik üzerinde eğitim politikalarının olumsuz rolleri öne çıkmasının nedeni uygulanan eğitim politikalarının, öğretmenlerin gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalması ile ilgili olabilir.

Son olarak öğretmenlerin eğitim politikaları açısından öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlara katkı sağlayacak öneriler analiz edilmiş, "*meslek odaklı düzenlemeler, politika nitelikleri ile ilgili düzenlemeler ve insan odaklı düzenlemeler*" temaları elde edilmiştir. Katılımcı görüşlerinde en çok "meslek odaklı düzenlemeler" teması öne çıkmıştır. Alanyazın

incelendiğinde öğretmenlik mesleğinin statüsünü güçlendirmek için nitelikli öğretmen yetiştirilmesine ve öğretmenlik mesleğinin gelişimine önem verilmesinin gerektiği vurgulanmaktadır (Bozbayındır, 2019). Can'ın (2019) araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin başarısının sürekliliği meslekî gelişim kavramı ile doğrudan ilişkilidir. Mesleki gelişim önündeki engelleri kaldırmak için öğretmenlere sürekli gelişim imkânı sağlanması, özlük hakları, atama ve yükselmelerine katkı sağlanması gibi öneriler vurgulanmıştır. Ulutaş'ın (2017) çalışmasında, mesleğin mevcut durumundaki sorunlar için mesleğin ekonomik gelirinin iyileştirilmesi konusuna yönelik görüşler öncelikli olmuştur. Araştırma bulgularını destekler niteliktedir. MEB'in (2017) 2017-2023 Öğretmen Strateji belgesinde, öğretmenlik mesleğine yönelik algıyı iyileştirmek ve mesleğin statüsünü güçlendirmek amacıyla öğretmenlerin çalışma şartlarının iyileştirilmesi, çalıştıkları kurumlar ve bölgeler arası farklılıklara göre iyileştirici tedbirler alınması ve ödül teşvik mekanizması oluşturulmasına yönelik hedefler belirlenmiştir. Alanyazın ve bu araştırmanın bulgularına göre, öğretmenlik mesleğinin niteliğini ve değerini arttırmanın öncelikli yolu mesleğin mevcut olanaklarının düzenlenmesidir. Katılımcıların görüşlerinde "*meslek odaklı düzenlemeler*" konusunun öne çıkmasının nedeni eğitim politikalarında öğretmenlik mesleğinin işlevselliğine yönelik belirsizlikler olması ile ilgili olabilir. Eğitim sisteminin etkililiği ve öğretmenlerin mutlu bir şekilde çalışabilmeleri için mesleki işlevselliklerine ilişkin varsayımlarının iyileştirmesinde, en uygun aracın eğitim politikaları olduğu söylenebilir.

Politika yapıcılar ve araştırmacılar için öneriler

Sonuç olarak öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlarının olumsuz olması öğretmenlerin sosyal, akademik ve psikolojik açıdan kendilerini yetersiz hissetmesine neden olabilir. Bu nedenle eğitim politikalarının değerlendirilmesi önemlidir. Mesleki işlevselliğe ilişkin varsayımlarının kaynaklarına göre öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik en çok "*mesleğin değeri*" ön plana çıktığı için mesleğin değerinin arttırılması ve nitelikli meslekler arasında statüsünü yükseltmek için Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin iş birliği içerisinde olduğu sosyolojik çalışmalar yapılması yararlı olabilir.

Öğretmenlerin eğitim politikalarına ilişkin görüşlerinde en çok vurgulanan tema, "*insan kaynağına yönelik politikalar*dır". Bu yüzden eğitim politikaları belirlenirken, öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar ve yapılan bilimsel çalışmalar göz önüne alınmalı, insan kaynağına yönelik olan politikalarda daha önce denenmiş uygulamalardan detaylı sonuçlar çıkartılmalıdır. Öğretmenlerin öğretmenliğin mesleki işlevine yönelik varsayımları üzerinde eğitim politikalarının olumsuz rolü vurgulandığı için öğretmenlerin politikalar bağlamında mesleğe yönelik varsayımlarının nedenleri detaylı bir şekilde incelenebilir. Son olarak, öğretmenlerin eğitim politikaları açısından öğretmenliğin mesleki işlevlerine yönelik varsayımlara katkı sağlayacak önerilerde en çok "*meslek odaklı düzenlemeler*" vurgulanmıştır. Bu doğrultuda öğretmenlik mesleğini ekonomik ve sosyal açıdan geliştirecek çalışmalara yer verilmeli ve öğretmenlik mesleğinin yapısına uygun gerçekçi çözümler ve hizmetler sunabilecek meslek odaklı eğitim politikaları düzenlenebilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları Başkanlığı'ndan (EGEBAYEK) (Karar Tarihi: 03.02.2021; Karar Sayısı: 802) etik izin alınmıştır.

Kaynakça

- Adjei, H., & Amofa, A. K. (2014). Teacher motivation in senior high schools in the Cape Coast Metropolis. *European Journal of Education and Development Psychology*, 2(1), 18–25.
- Akyüz, Y.K., (2018). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem Akademi
- Alkan, C. (1998). Öğretmenlik mesleğinde istihdam. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 241, 12-18.
- Altunay, E., ve Ağaçdiken, Y. E. (2016). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin eğitim politikasına ilişkin metaforlarının değerlendirilmesi. 12. *Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi*. 12-14 Mayıs 2016. İzmir.
- Ashforth, B. E. & Mael, F. (1989). Social identity theory and the organization. *The Academy of Management Review*, 14(1), 20–39.
- Ata, H., ve Ataman, G. (2020). Kurumsal sosyal sorumluluk algılanan dışsal prestij ve örgütsel bağlılık: Sosyal kimlik kuramı çerçevesinde bir araştırma. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 18(36), 255-435.
- Aydın, M. (2018). *Eğitim yönetimi*. (11.Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aysevener, K. (2012). Çok kültürlülük, değişim ve felsefi tutum alış. *Dört Öge*. 1, 1-10
- Balyer, A., ve Kural, S. (2018). Öğretmenlerin eğitim sürecinde yaşanan değişimlerdeki rolleri ve bu değişimlere uyumlarına ilişkin görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1).
- Black, J.S. & Porter, L.W. (2000). *Management: meeting new challenges*. New Jersey: Prentice Hall.
- Bozbayındır, F. (2019). Öğretmenlik mesleğinin statüsünü etkileyen unsurların öğretmen görüşleri temelinde incelenmesi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 18(72).
- Bursalıoğlu, Z. (2012). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (17. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, E. (2019). Öğretmenlerin meslekî gelişimleri: Engeller ve öneriler. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 1618-1650.
- Capper, C. A. (1993). Educational administration in a pluralistic society: A multiparadigm approach. *Educational Administration in a pluralistic society* C.A. Carper (Eds). Albany: New York Press.
- Cemaloğlu, N. (2019). *Eğitimde politika analizi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelikten, M. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 207-237.
- Coch, L., French, J., & John, R. P. (1948). Overcoming resistance to change. *Human Relations*, 1(4), 512–532. <https://doi.org/10.1177/001872674800100408>.
- Cropanzano, R., Byrne, Z.S., Bobocel, D.R. & Rupp, D.E. (2001). Moral values, fairness heuristics, social entities, and other denials of organizational justice. *Journal of Vocational Behavior*, 58, 164-209.
- Demirtaş, Z. (2010). Okul kültürü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 35(158).
- Desimone, L.M. (2009). Improving impact studies of teachers' professional development: Toward better conceptualizations and measures. *Educational Researcher*, 38(3), 181-199
- Durna, U. (2006). Üniversite öğrencilerinin stres düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20 (1), 319-343.

- Ereş, F. (2020). *Eğitimde politika planlama ekonomisi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Esen, Y., Temel, F., ve Demir, E. (2017). Türkiye'deki öğretmenlerin karşılaştıkları mesleki sorunların ikili karşılaştırma yöntemi ile ölçeklenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 8(1), 47-62. doi: 10.21031/epod.297901.
- Friedman, I. A. (1999). Teacher-perceived work autonomy: the concept and its measurement. *Educational and Psychological Measurement*, 59(1), 58-76.
- Gökçe, A.T. (2016). Eğitimde değişen değerler ve öğretmenin rolü üzerine. Eleştirel eğitim yönetimi yazıları içinde. *Kürşad Yılmaz (Edt). Ankara: Pegem Akademi*.
- Güngör, S. (2016). Eğitim yönetimini yeniden inşa etmek: Eleştirel eğitim yönetimi kuramının olabilirliği üzerine bir değerlendirme. Eleştirel eğitim yönetimi yazıları içinde. *Kürşad Yılmaz (Edt). Ankara: Pegem Akademi*.
- Hatipoğlu, Z. (2015). Öğretmenlerin örgütsel destek algılarının örgütsel özdeşleşme seviyelerine etkisi: Ankara Çankaya ilçesinde bir uygulama. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Hoşgörür, V., ve Taştan, N. (2017). *Eğitimin işlevleri*. Pegem Atıf İndeksi, 283-305.
- İlhan, A. Ç. (2004). 21. Yüzyılda öğretmen yeterlikleri. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 58, 40-45.
- Keçeci, B. (2021). Öğretmenlerin meslekten ayrılma nedenleri: bir durum çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul.
- MEB. (2017). 2017-2023 Öğretmen Strateji Belgesi. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/26174415_Strateji_Belgesi_RG-Ylan-_26.07.2017.pdf Erişim Tarihi: 25.06.2020.
- MEB. (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. Milli Eğitim Bakanlığı. http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf Erişim Tarihi: 29.06.2020.
- Pearson., L. C. & Moomaw, W. (2005). The relationship between teacher autonomy and stress, work satisfaction, empowerment, and professionalism. *Educational Research Quarterly*, 29(1), 37.
- Özkan, R. (2005). Birey ve toplum gelişiminde öğretmenlik mesleğinin önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(166) 33-43.
- Salifu, I. (2014). Barriers to teacher motivation for professional practice in the Ghana Education Service. *Policy Futures in Education*, 12(5), 718-729. <https://doi.org/10.2304/pfie.2014.12.5.718>
- Ulutaş, P. (2017). *Öğretmenlerin bakış açısından öğretmenlik mesleğinin statüsü*. [Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi].
- Uğurlu, C., ve Polat, S. (2011). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(1), 68-74.
- Tajfel, H. & Turner, J. C. (1986). *The social identity theory of intergroup behavior*. In S. Worchel; W. G. Austin (eds.). *Psychology of Intergroup Relations*. Chicago, IL: Nelson-Hall. Pp. 7-24.

- Taşkaya, S. M. (2012). Nitelikli bir öğretilerde bulunması gereken özelliklerin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(33), 283-298.
- Tekışık, H. H. (1986). Türkiye’de öğretmenlik mesleği ve sorunları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 11(116), 1-9.
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi*. (3.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu(TDK), (2019). Türk dil kurumu sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2017). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, T., ve Sarpkaya, R. (2016). *Eğitim ekonomisi: Eleştirel bir yaklaşım*. Ankara:Anı Yayıncılık.
- Zincirkıran, M., ve Keser, A. (2018). *Örgütsel davranış*. Bursa: Dora yayıncılık.

İletişim/Correspondence

Doç.Dr. Esen ALTUNAY
esen.altunay@ege.edu.tr

Esra BAŞAK
ebasak95@gmail.com